

його цільове призначення. Установлення збігу конструктивних ознак досліджуваного зразка хоча б з однією з ознак першої групи або з ознакою другої групи є підставою для висновку про те, що ця зброя є спеціальною.

Вважаємо за доцільне оцінити ефективність та обґрунтованість пропонувананих теоретичних положень шляхом їх експериментальної апробації на практиці експертами-балістами. У випадку позитивного результату ці положення могли би бути закріплені у відповідній методиці, розробленій на їх основі.

Перелік джерел посилання

1. Безшумна автоматична вогнепальна зброя: підручник / М. А. Коновалов та ін. Дніпро, 2011. 346 с.
2. Бондар В. С. Сліди близького пострілу з деяких зразків вогнепальної стрілецької зброї, оснащеної пристроями зниження рівня звуку

пострілу. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 4 (21). С. 1—7.

3. ДСТУ 9168:2021. Судова експертиза зброї. Балістичні дослідження. Терміни та визначення понять. [Чинний від 01.08.2022]. Київ, 2022. 44 с.
4. Матвієнко С. А. Про проблемні питання ідентифікаційних судово-балістичних досліджень. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2019. № 3 (87). С. 290—299.
5. Методика встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби. Київ, 2012. 25 с.
6. Методика встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів). Київ, 2012. 34 с.

Удосконалення електронних петицій для інститутів громадського суспільства

Марина Бондаренко,

Київський НДЕКЦ МВС України, м. Ірпінь, Київська обл., Україна,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9906-1692>, e-mail: marina.lbondarenko@ukr.net

В'ячеслав Потапов,

Київський НДЕКЦ МВС України, м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7524-1097>,
e-mail: sp020615@gmail.com

Юлія Деркаченко,

канд-ка юрид. наук, Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая,
м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3019-9730>, e-mail: derkachenko76@gmail.com

Сформульовано практичні рекомендації для учасників петиційного процесу. Запропоновано зважати на підтримку петицій через медіаканали, соціальні мережі та інформаційні кампанії, адже такі заходи впливають на сприйняття теми або проблеми, розглянутої в електронній петиції, серед громадськості.

Ключові слова: електронні петиції, інститути громадського суспільства; електронна демократія.

Improvement of electronic petitions for public society institutions

Marina Bondarenko, Vyachslav Potapov, Yuliia Derkachenko

Practical guidelines for participants in the petition process have been formulated. It is suggested to take into account the support of petitions through media channels, social networks and information campaigns; such activities affect the public perception of the topic or issue raised in the e-petition.

Keywords: electronic petitions, public society institutions, electronic democracy.

На сьогодні політичний процес в Україні є дуже динамічним, непередбачуваним та суперечливим. Саме тому важливим для гармонійного функціонування української демократії є надання можливості та захист права громадян бути почутими, зокрема через ефективну роботу механізму електронних петицій. Електронні

петиції є однією з форм залучення громадянського суспільства до формування політики. Оскільки за законом «Про звернення громадян» електронну петицію можна подати як через вебсайт відповідного органу влади, так і через сайт громадського об'єднання, було розроблено такий механізм: якщо петицію подано на сайт громадської

організації і після збирання підписів у терміни, зазначені у Законі, петиція набирає необхідну кількість голосів, то її необхідно доправляти до відповідного органу влади (із зазначенням деталей щодо строку, процесу збирання підписів, кількості та переліку осіб, які підтримали звернення, а також із даними цієї громадської організації), який розглядає її, дотримуючись процедури.

Отже, громадські організації мають можливість для збирання та ініціювання на своїх платформах електронних петицій. На відміну від окремих громадян, які створюють та ініціюють петиції, громадські організації мають набагато більший спектр інструментів для поширення, просування та адвокації електронних петицій. У представників громадянського суспільства вже існують добре налагоджені зв'язки з медіа; комунікація та взаємодія з місцевими, регіональними та державними органами влади; необхідні знання та навички, які потрібні для підготовки та розроблення пропозицій та зауважень до влади.

Інститути громадянського суспільства як ініціатори електронних петицій не обмежені жорсткими вимогами щодо тексту петицій, а також промоції та просування петиції через різні платформи (зокрема, соціальні мережі, форуми тощо). Мета будь-якої електронної петиції: донести певну соціальну проблему до загалу, тому ініціатори петицій мають шукати методи та способи популяризації та поширення петиції. Грецька дослідниця Х. Бріасуліс [1] зазначає, що для більшого успіху петиції автор має використовувати історичні або наукові дані, що краще аргументують і пояснюють важливість та актуальність петиції. Текст петиції також можна доповнити відеоматеріалами, фотографіями або іншими документами.

Дослідники підкреслюють, що дотримання наведених далі вимог може допомогти петиції досягнути більшого успіху та мати більше потенціалу для того, аби набрати необхідну кількість підписів [2].

Правильно обрані тема та час для подання електронної петиції. Ініціаторам петиції важливо обрати тему, яка є нагальною, актуальною та цікавою для широких мас. З іншого боку, велике значення для вирішення проблеми має правильно обраний час, аби політична та економічна ситуація не гальмували, а навпаки сприяли прискоренню вирішення проблеми. Також текст петиції (те, якими саме словами вона висловлена) впливає на те, чи буде вирішена проблема, чи будуть імplementовані певні політики. Важливо,

щоби форма і зміст петиції відповідали вимогам нормативно-правових актів і не суперечили чинному законодавству. Для покращення тексту необхідно, аби використані лексичні конструкції були зрозумілими, а текст — викладено логічно та просто. У назві петиції мають бути чітко зазначені вимоги до органів влади — скасувати певні законопроекти, впровадити відповідні політики у різних галузях, провести розслідування тощо. Найважливіші дані та меседжі необхідно зазначити в першому абзаці тексту петиції, адже саме він привертає основну увагу громадськості. У другому абзаці слід зазначити заходи та міри, які можна застосувати для вирішення проблеми, зазначеній у петиції. Петиція має бути зрозумілою та легко сприйматися як громадянами, так і органами влади, до яких її подають, тому необхідно структурувати текст, поділяючи його на частини та абзаци.

Для підвищення рівня довіри до петиції та її підтримки рекомендовано використовувати посилання на документи та нормативно-правові акти. Варто розмістити у тексті петиції якомога більше статистичних даних, що підкреслюють важливість і нагальність вирішення порушеного питання. У разі розгляду петиції органом влади це представлятиме більш повну та ґрунтовну картину проблеми. Неточності та відсутність фактичних даних підривають довіру до петиції та її автора. У тексті петиції автору слід зазначити, чим загрожує ігнорування владою проблеми та якими можуть бути потенційні наслідки, якщо слідувати пропозиціям, зазначеним у петиції. Водночас текст має бути емоційним і сентиментальним (із посиланням на особисті історії, приклади з життя тощо). Також автор має розмістити у тексті заклик до певних дій читачів петиції (наприклад, підписати петицію, зібратися на мітинг, влаштувати політичну акцію та ін.).

Робота над збільшенням суспільної підтримки електронної петиції. Ініціаторам петиції не можна зупинятися винятково на написанні та поданні петиції [3], вони мають використовувати медіаканали для поширення інформації щодо підтримки петиції та створювати інформаційні потоки, які актуалізують проблему (наприклад, організувати телевізійні ефіри, круглі столи й обговорення з органами влади, провести тренінги і навчальні заходи для експертів із проблеми, яку розглянуто в петиції). Громадським організаціям також необхідно співпрацювати з іншими інститутами громадянського суспільства, органами влади та будь-якими

іншими зацікавленими сторонами для пошуку цікавих ідей і пропозицій щодо електронної петиції. Крім змістовної частини, існує також формальна: важливо те, як саме викладено інформацію для поширення петиції. Експерти пропонують використовувати матеріали з візуалізацією проблеми (інфографіки, відео-, фоторепортажі тощо) [4].

У свою чергу, органам влади для налагодження та підвищення результативності петиційного процесу радимо розробити систему фільтрації та модерації електронних петицій із докладними правилами та рекомендаціями для громадян щодо написання та подання петицій. Рекомендуємо органам влади підвищувати спроможність інститутів громадянського суспільства та окремих громадян у галузі ініціювання петиційного процесу через проведення тренінгів, круглих столів та лекцій, а також поширення інформаційних матеріалів із рекомендаціями щодо оформлення та подання електронних петицій.

Вважаємо за доцільне створення відповідного Комітету з петицій (наприклад, при Верховній Раді або Кабінеті Міністрів України) за прикладом британського або німецького досвіду функціонування таких комітетів. Наші рекомендації можуть використати органи влади для вдосконалення петиційного процесу, підвищення активності та зацікавленості громадян у використанні електронних петицій як дієвих механізмів реалізації права бути почутими.

Також запропоновано якісно опрацювати текст петиції, його доступність, зрозумілість, аргументованість, емоційність текстів, чіткість закликів і звернень шляхом посилання на документи та нормативно-правові акти. У разі дотримання цих вимог текст петиції потенційно має більше шансів на схвалення, а петиція — на те, щоб набрати необхідну кількість підписів.

Перелік джерел посилання

1. Briassoulis H. Online petitions: New tools of secondary analysis? *Qualitative research*. 2010. Vol. 10. № 6. Pp. 715—727.
2. Пахомова І. А. Концептуальні вимоги до створення електронних петицій. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2017. № 24. С. 91—93.
3. Hermawati Y., Asih I. W. The Utilization of Electronic Petition (E-Petition) as the Channel for Public Aspirations in Indonesia. *International Conference on Social Politics*. 2016. URL: http://www.academia.edu/download/58220402/PROSIDING_ICSP_-_UMY.pdf#page=145 (дата звернення: 26.02.2023).
4. Електронні петиції: бути чи не бути? / Центр політико-правових реформ. URL: <https://pravo.org.ua/ua/news/20871158-elektronni-petitsiyi-buti-chi-ne-buti> (дата звернення: 20.02.2023).

Види експертних досліджень під час розслідування тероризму

Валерія Бондаренко-Берегович,

доктор філософії, Житомирський НДЕКЦ МВС України, м. Житомир, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5314-6439>, e-mail: ndekc2019@ukr.net

У кримінально-правовому аспекті для реєстрації правопорушення важливою є правильна кваліфікація терористичного акту і розмежування її з іншими видами кримінальних правопорушень (вбивством, масовими заворушеннями тощо).

Ключові слова: експертні дослідження; терористичний акт; розслідування.

Types of expert research in terrorism investigation

Valeriia Bondarenko-Berehovych

In the criminal-legal aspect of offense registration, it is vital to correctly qualify a terrorist act and distinguish it from other types of criminal offenses (murder, mass riots, etc.).

Keywords: expert research; terrorist act; investigation.

За умови правильної взаємодії всіх складових системи розслідування терористичних діянь до криміналістичної належать слідчі дії та засоби

доказування, які мають кримінально-процесуальний характер, залежать від кримінально-правової складової (зокрема, кваліфікації